

Literatuur

- ▷ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Asio_\(geslacht\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Asio_(geslacht))
- ▷ <http://www.soortenbank.nl/soorten.php?soortengroep=vogels&record=Asio+flammeus>
- ▷ <https://www.vogelbescherming.nl>
- ▷ <https://www.hbw.com/species/short-eared-owl-asio-flammeus>

- ▷ Mebs, T. & W. Scherzinger, 2015. Uilen van Europa (geactualiseerde editie).
- ▷ Mikkola, H., 2014. Owls of the world – a photographic guide.
- ▷ Svensson, L., 2010). ANWB Vogelgids van Europa.
- ▷ Van Loenen, G.-J., 2017 & 2018. De Velduil krijgt wat vastere voet in de Eempolder, deel 1 en 2. De Korhaan 51: 8-9 & 52: 7-11.

Het voorkomen van de wulp in de westelijke Eempolders

een update

Eempolder

Paul Keuning

Jan Mooij

Het jaar 2019 is door Sovon uitgeroepen tot het jaar van de wulp. Het gaat niet goed met de wulp als broedvogel in Nederland, en trouwens ook daarbuiten. Als broedvogel op de heidevelden is de wulp al jaren uit het Gooi verdwenen. Hoewel hij in sommige streken in Nederland tegenwoordig op weilanden broedt, is dat in ons werkgebied bijna niet voorgekomen. Er is maar een enkel geval bekend van een in het neststadium mislukte broedpoging in de Eempolders. De weilanden in ons werkgebied worden wel al vanouds bezocht door doortrekkers en wintergasten.

Uit **figuur 1** blijkt dat tot diep in de jaren tachtig het heel normaal was dat er in de tweede helft van het jaar meer dan honderd wulpen in de Eempolders verbleven. Het was niet zo dat er altijd grote groepen aanwezig waren, de aantallen varieerden sterk, maar bijna altijd hielden zich er toch wel enkele

tientallen wulpen op. In januari tot april bleven de groepen kleiner en waren er ook minder groepen. Rond mei en juni verbleven er vaak geen wulpen, en als ze er waren bleven de aantallen laag. Dit is de broedtijd van de wulp.

Na 1985 liepen de aantallen in november

en december sterk terug en na 1989 gebeurde dat ook in oktober en van januari tot april. Tot 1993 zagen we nog grote groepen van juli tot september en daarna kwamen er alleen incidenteel nog wat grotere aantallen voor. Vanaf 2010 doken er incidenteel weer behoorlijk grote groepen op, maar die bleven kennelijk

niet hangen.

Als gevolg van deze ontwikkelingen liepen de jaartotalen van de wulp tussen 1985 en 1995 sterk terug (**figuur 2**). Daarna bleven ze op een laag niveau hangen en vanaf 2010 leek er zelfs sprake van een lichte stijging. Die stijging kwam dan vooral doordat er zo nu en dan weer grotere groepen wulpen korte tijd in de polder verblijven. De presentie (**figuur 3**) nam in deze periode dan ook niet toe.

De gebruikelijke grafiek van de verdeling over het jaar (**figuur 4**) laat ook zien hoe sterk de aantallen waren afgenomen. Alleen vlak voor en na de broedtijd verschenen er regelmatig groepen wulpen. De middelste periode (1988-2002) valt in het overgangsgebied en ligt dan ook tussen de twee andere lijnen in.

De verdeling over de deelgebieden verandert sterk in de loop van jaren. De aantallen in de Oostermeent zijn bijna altijd zo klein geweest, dat ze niet interessant zijn. In de jaren tot 1987 waren die in het telgebied Noord altijd groter dan die in Zuid. Vanaf 1991 stortten de aantallen in Noord volledig in. In Zuid daarentegen namen de aantallen vanaf 1991 in eerste instantie juist toe, met name in de periode juli tot en met september (**figuur 5**). Helaas ontbreken nog steeds de resultaten van de deelgebieden over de jaren 1988 tot en met 1990, zodat over die jaren geen uitspraak over de verschuiving gedaan kan worden. Na een paar jaar namen de aantallen in Zuid ook snel af, maar tot nu toe waren de aantallen in Zuid bijna elk

Wulpen

Wim Smeets

jaar hoger, en soms veel hoger, dan in Noord.

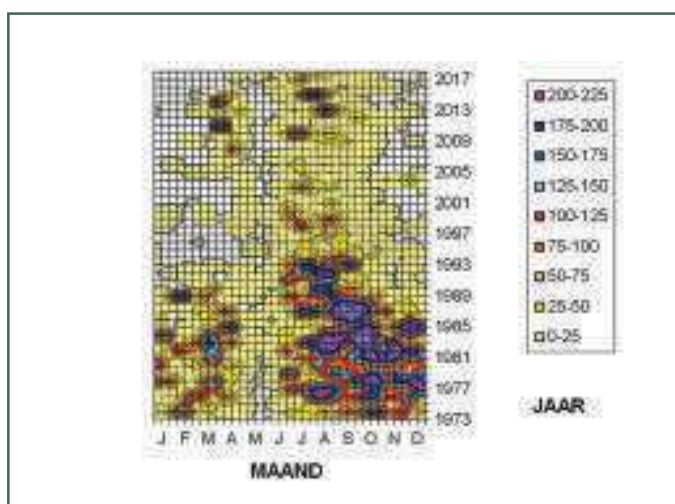
De vraag is nu natuurlijk wat de oorzaken zijn van deze veranderingen. Rond 1990 is in de Eempolders een landinrichting uitgevoerd, waarbij ondermeer het waterpeil is verlaagd en er boerderijen in de polder zijn gebouwd. Het ligt voor de hand dat de veranderingen samenhangen met die landinrichting. Het lijkt erop dat er iets is gebeurd in Noord, dat ertoe leidde dat de doortrekkende wulpen grotendeels uitweken naar Zuid. Wat later werd ook Zuid kennelijk minder aantrekkelijk, maar het bleef toch aantrekkelijker dan Noord. Wat is er precies gebeurd?

Ik heb geprobeerd om uit te vinden wanneer welke werkzaamheden van de landinrichting waar zijn uitgevoerd. Dat blijkt nog verrassend moeilijk, het vereist

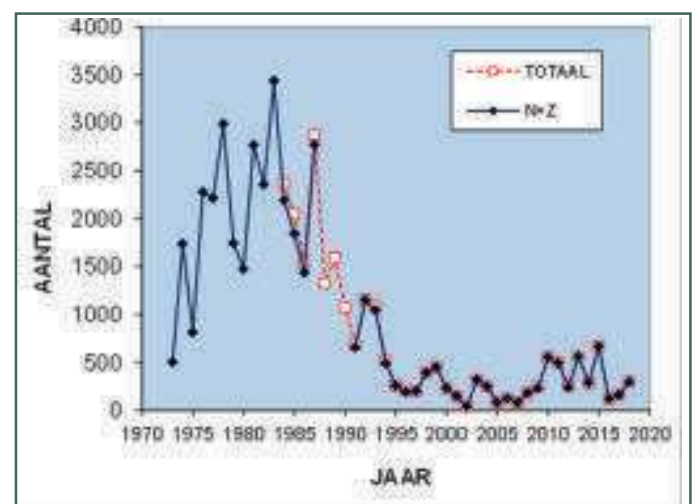
echt zoekwerk in archieven wat niet helemaal mijn liefhebberij is. Ik heb al wel gevonden dat de boerderijen in de polder in 1992 en 1993 gebouwd zijn, dus te laat om de instorting van de aantallen in Noord te kunnen verklaren. Als er uit verder onderzoek nog iets tevoorschijn komt, zal ik dat apart rapporteren. Een andere intrigerende vraag is waarom Noord nog steeds veel minder populair is bij de wulpen dan Zuid. We zien eigenlijk nooit serieuze aantallen in het reservaat, wat vreemd is, omdat wulpen een voorkeur voor vochtige weilanden zouden hebben en dat natuurlijk de plek is waar je die kunt vinden. Als iemand een suggestie voor een verklaring heeft, houd ik me aanbevolen.

Er zijn waarnemingen van een slaapplek van wulpen in het plasje in de

Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de wulp. Tot 1984 zonder de Oostermeent, vanaf dat jaar inclusief de Oostermeent.

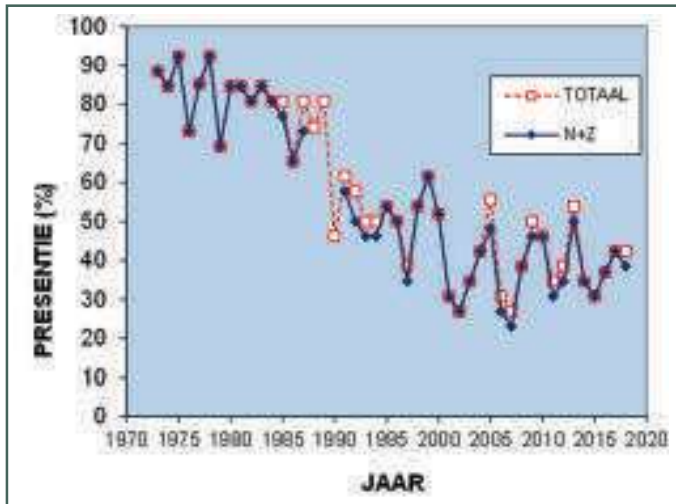
Figuur 2. Totaal aantal getelde wulpen per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

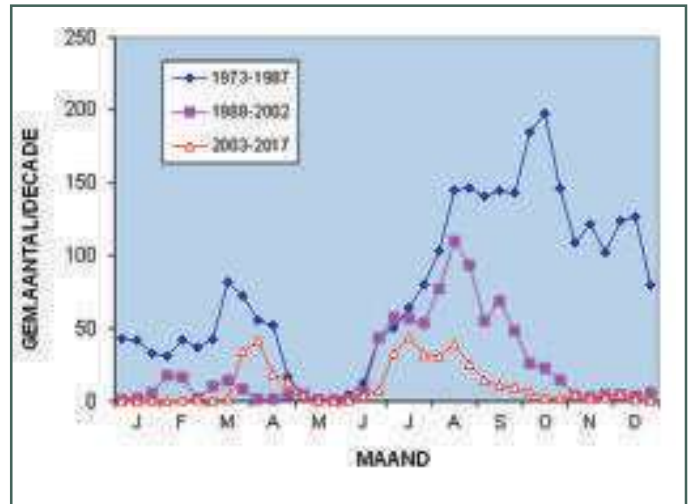
Buitenpolder Noord. Zo'n slaappleaks komen wij niet tegen omdat de Eempoldertellingen te laat in de ochtend beginnen. Dat is overigens bewust, als wij slaappleaksen mee zouden nemen in de

telling leidt dat voor een aantal soorten tot grote verschillen tussen de tellingen in de loop van het jaar. Voor de wulpen zijn dus aparte slaappleakstellingen nodig. **Figuur 4** suggereert dat die slaappleaks

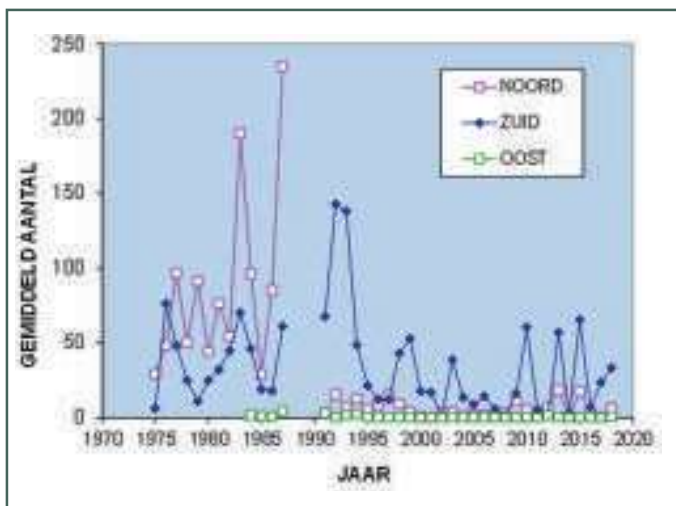
vooral in maart/april en juni/augustus bezet zou kunnen zijn.

Figuur 3. Presentie van de wulp per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

Figuur 4. Gemiddeld aantal wulpen per decade voor drie periodes van vijftien jaar.

Figuur 5. Gemiddeld aantal wulpen per jaar per telgebied voor de maanden juli tot en met september.

Literatuur

Jonkers, D.A., Kole, R.A. & Taapken, J. (red.) 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.
SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse vogels.
Mooij, J., 2010. Het voorkomen van de wulp in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(1): 5-6.

Wulp

Wim Smeets